

Kā gūt peļņu no meža ilgtermiņā

“Mežu nevajag pārdot, bet vajag apsaimniekot, jo tā ir rūpnīca, kas tev ražos naudu rīt, parīt un vēl pēc pieciem un desmit gadiem,” uzsver mežu kooperācijas celmlauzis Latvijā Grigorijs Rozentāls, kas no nulles izveidojis un vada kooperatīvu, kurā iestājušies jau vairāk nekā 600 mežu īpašnieku.

Latvijā meži aizņem vairāk nekā 3,3 miljonus hektāru un klāj aptuveni pusi valsts teritorijas. Apmēram miljons hektāru mežu ir privātie. 90 – 95% privāto mežu īpašnieku Latvijā nav ne laika, ne enerģijas, lai apgūtu mežsaimniecību, jo mežs nav viņu galvenais iztikas avots. Ja lauksaimniekiem nodarbošanās lielākoties ir maizes darbs, tad mežsaimniecība pamatā ir blakus nodarbe. No tā izriet galvenās kļūdas, ko pieļauj privāto mežu īpašnieki. Līdztekus tam, ka savam mežam uzmanību pievērš vien tad, kad vēlas to pārdot, bieži vien arī pārdošanu veic uz savu galvu.

“Meža īpašniekam nav nekā riskantāka, kā atrast avīzē sludinājumu – pērkam cirsmas, un zvanīt uz šo numuru, jo ir tik viegli nonākt spekulantu nagos, kuru vienīgā interese ir maksimāla peļņa no katra darījuma. Nozarē ir daudz pārdevēju, kas nepārzina tirgu, cenas, tāpēc ir izveidojies uzņēmēju-spekulantu slānis, kas no tā dzīvo – nopērk pa lēto un pārdod tālāk ar peļņu. Esmu uzklājis daudz bēdu stāstu, un kooperatīvs ir lieliska iespēja, kā uz šāda grābekļa neuzkāpt,” uzsver mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības **“Mežsaimnieks” valdes priekšsēdētājs Grigorijs Rozentāls.**

Apkop mežu, sējot dzīvoklī Vecrīgā

Kooperatīvs ir ideāls risinājums ikdienas steigā, kas meža īpašniekiem noņem galvassāpes par meža sakopšanu, uzturēšanu un izaudzētās koksnes pārdošanu. Kas svarīgi – kooperatīvs ir uzņēmums, kas pieder pašiem meža īpašniekiem un neatkarīgi no ieguldījuma apmēra katram biedram ir viena balsis. Ikviens, kas atbilst dalības nosacījumiem, var brīvi iestāties kooperatīvā. Iestāšanās maksa “Mežsaimniekā” ir 70 eiro. Vēl proporcionāli meža platībai ir jāizpērk pajas, maksājot 5,68 eiro par hektāru. Par 101. un turpmākajiem hektāriem pajas vairs netiek aprēķinātas.

“Mēs veicam pilnu mežsaimniecisko darbu ciklu. Piemēram, īpašnieks var dzīvot Vecrīgā, bet viņam pieder mežs pie Krāslavas. Agrāk būtu jāskrien uz Krāslavu pašam stādīt, sasvīdušam, slapju muguru, dunduriem kožot, bet tagad vari būt apzinīgs meža īpašnieks un vairojot sava īpašuma vērtību, uzticot šo pienākumu kooperatīvam. Mūsu biedri zina, ka mežu sakops, nozāgēs, iestādīs, izpļaus, uzrakstīs Eiropas projektu, ja nepieciešams, un atcerēsies, kad vajadzēs paretināt. Salīdzinot ar automašīnām, mūsu serviss ir kā augstākās klases limuzīns,” skaidro G. Rozentāls.

Kooperācija – galvenais privāto mežu apsaimniekošanas veids Skandināvijā

Mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvos novērojams visstraujākais biedru skaita pieaugums – no 536 biedriem 2018. gadā līdz 760 pērn. Meža īpašnieki iesaistās kooperatīvos, sekojot Ziemeļeiropas paraugam, kur kooperācija jau gadu desmitiem ir galvenais privāto mežu apsaimniekošanas paņēmiens. Zviedrijā un Norvēģijā katrs trešais meža īpašnieks koksni pārdod un mežsaimnieciskos pakalpojumus iepērk caur kooperatīvajām sabiedrībām. Arī Igaunijā kooperatīvos un biedrībās iesaistīto meža īpašnieku skaits jau pārsniedz desmit tūkstošus.

Ziemeļvalstīs 90-95% izcirtumu vietā tiek stādīti jauni meži, bet Latvijā, neskaitot valsts mežus, atpakaļ tiek stādīts mazāk par 20%. “Mežkopības kvalitāte privātajos mežos ir katastrofāla. 80% no privātajām cirmām tiek pamestas, aizaug ar krūmiem. Vairāk nekā 40% privāto mežu tiek atjaunoti ar mazvērtīgākajām sugām – baltalksni un apsi, kam nākotnē būs tikai malkas vērtība. Saviem biedriem mēs skaidrojam, izglītojam viņus par to, ko un kā vajag. Vairāk nekā 80% no kooperatīva biedriem jaunus mežus stāda ar labām koku sugām un kopj, lai mežs izaug kvalitatīvs. Un tas ir mūsu darba rezultāts. Ir gandarījums, ka padarām privāto mežsaimniecību saprātīgu un loģisku. Mūsu īpašniekiem pieder 11 tūkstoši hektāru mežu, un šajā platībā pagājušajā stādīšanas sezonā iestādījām gandrīz miljonu stādu,” lepojas G. Rozentāls.

Esošie biedri piesaista jaunus

Kooperatīva vadītājs atzīmē, ka vislabākā reklāma ir esošo biedru rekomendācijas. Vēl viens veids, kā meža īpašnieki uzzina par kooperatīvu un nolemj tam pievienoties, ir pieejamās bezmaksas konsultācijas. Tas ir lielisks veids, kā, arī neesot kooperatīvā, iegūt padomu, ko un kā labāk darīt ar savu mežu.

“Bieži īpašnieki stāsta, ka meža sakopšanas darbiem paaicinājuši kaimiņu, kas sastrādājis brīnumu lietas. Diemžēl mežā kļūdas ātri izlabot nav iespējams. Ja izkop jaunaudzi nepareizi, tā ir sabojāta. Kooperatīvs ir iespēja strādāt ar profesionāļiem, kas to dara diendienā, un pasargā no šādiem pārsteigumiem. Praktiski to var paveikt arī uzņēmums, kas pieder Jānim vai Džonam, bet viņi mēģinās nopelnīt. Mēs esam godīgs sadarbības partneris, kas nav veidots tā, lai būtu ieinteresēti izcelt specifisku peļņu no katra darījuma. Ar tiem apjomiem, ar kuriem mēs ejam tirgū, varam sarunāt īpašas piemaksas, labākus nosacījumus un cenas mūsu biedriem. Tas viennozīmīgi ir izdevīgāk, nekā īpašniekam pašam pārdot savu mežu kādam uzpircējam,” norāda G. Rozentāls.

FAKTI

Kooperatīvā sabiedrība “Mežsaimnieks”:
Biedru skaits: 636
Biedru meža platība: 12 144 hektāri
Apgrozījums 2019. gadā: 7,25 miljoni eiro
Iestādītie koki 2019. gadā: 650 tūkstoši
Avots: Mežsaimnieks